

ВИСНОВОК

творчого керівника, народного артиста України,
професора кафедри оперного співу
Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського
РОМАНЕНКА АНДРІЯ ВІКТОРОВИЧА
та наукового консультанта, доктора мистецтвознавства, професора,
професора кафедри історії світової музики
Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського
РЕДІ ВАЛЕНТИНИ ЯКІВНИ
про творчий мистецький проєкт та його наукове обґрунтування
аспіранта творчої аспірантури кафедри оперного співу
Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського
КОМАРНІЦЬКОГО ЯРОСЛАВА ВОЛОДИМИРОВИЧА

**«АРІЇ ДЛЯ ТЕНОРА В ОПЕРАХ ДЖАКОМО ПУЧЧІНІ:
ТЕОРЕТИЧНИЙ ТА ВИКОНАВСЬКИЙ АСПЕКТИ»,**
поданий до захисту на здобуття ступеня доктора мистецтва
за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво»

У процесі роботи над творчим мистецьким проєктом «Арії для тенора в операх Джакомо Пуччіні: теоретичний та виконавський аспекти» на здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» аспірант Ярослав Володимирович Комарніцький проявив себе як зріла творча особистість з широкою мистецькою ерудицією та власним виконавським баченням. Уміє ставити мету й досягати її послідовними, логічно обґрунтованими діями, систематично працює над підвищенням свого професійного рівня. У мистецькій діяльності Я. Комарніцького яскраво виявляються глибокий інтелект, продуктивне творче мислення, самодисципліна. Високий рівень фахової підготовки дозволяє йому глибоко проникати у композиторський задум та належно його розкривати, доносячи до слухача головну музичну ідею твору.

У науковому обґрунтуванні творчого мистецького проєкту об'єктом дослідження Я. Комарніцький обрав тенорові арії з опер Дж. Пуччіні. Безперечно, вибір тематики тісно пов'язаний з професійними інтересами

аспіранта, що зумовило концентрацію уваги на виконавському компоненті — процесі створення вокального темброобразу персонажа та питаннях виконавської інтерпретації.

Завдяки багатому музикантському досвіду, широкій мистецькій ерудиції, належній теоретичній підготовці Я. Комарніцький докладно розглянув драматургічну роль, засоби індивідуалізації персонажа, виконавські моделі інтерпретації арій для тенора в операх Пуччіні, акцентуючи увагу на взаємозв'язках авторського бачення того чи іншого образу та виконавською практикою. Власний професійний досвід, зацікавленість обраною проблематикою дослідження та наполегливість у її вивченні дали аспіранту змогу науково осмислити важливі аспекти теми. Зокрема, у науковому обґрунтуванні визначено драматургічні функції арії в операх Дж. Пуччіні як засобу розкриття цілісного образу персонажа в контексті жанрово-стильової еволюції оперної творчості композитора.

Дослідницька складова творчого мистецького проекту Я. Комарніцького відповідає усім вимогам до науково-творчої роботи такого жанру: містить анотації українською та англійською мовами, вступ, три розділи (сім підрозділів), висновки, список використаних джерел (104 позиції). Загальний обсяг роботи становить 152 сторінки, з них основного тексту — 134 сторінки.

У *Вступі* сформульовано об'єкт, предмет, мету та завдання роботи, обґрунтовано актуальність та новизну досліджуваної проблематики. *Перший розділ* містить два підрозділи, у яких на основі вивчення вітчизняних і зарубіжних наукових джерел здійснено ретроспективний огляд історії оперного жанру в Італії (підрозділ 1.1) та представлено авторський музичний театр Дж. Пуччіні як унікальний художній феномен епохи модернізму (підрозділ 1.2). У *другому розділі* крізь призму тенорових темброобразів висвітлено процес еволюції оперного стилю Дж. Пуччіні. Розглянуто роль тенора як «пуччінівського співака», амплуа тенора в музичному театрі Пуччіні (2.1), тенорові темброобрази в контексті драматургії опер композитора (2.2). *Третій розділ* концентрує увагу на виконавському аспекті: запропоновано

систематизацію тенорових арій Дж. Пуччіні за жанрово-стильовими, драматургічними та формотворчими критеріями (3.1), розглянуто арію як складову драматургії образу (3.2), здійснено компаративний аналіз виконання пуччінівських арій видатними тенорами ХХ – початку ХХІ століття, що дало змогу визначити виконавські моделі їх інтерпретації (3.3). У *Висновках* узагальнено результати дослідження та наголошено на визначальній ролі авторського стилю Дж. Пуччіні — здатності поєднувати наскрізний музичний розвиток із фіксацією уваги на драматургічно важливих сольних епізодах. Ефективна виконавська інтерпретація його творів передбачає глибоке знання вокальної стилістики композитора та вдумливу, кропітку роботу з музичним матеріалом.

Наукове обґрунтування творчого проєкту виконано на високому професійному рівні і є завершеною кваліфікаційною науковою працею. Автор дотримався усіх чинних вимог щодо змісту, структури та оформлення роботи, визначив і обґрунтував актуальність теми, окреслив ступінь розробки проблеми, чітко визначив об'єкт і предмет дослідження, переконливо розкрив його наукову новизну та практичне значення, виконав усі завдання й досяг основної мети наукового обґрунтування мистецького проєкту.

Робота має *практичну цінність* як додатковий ресурс для навчальних курсів з історії західної музики, історії опери, історії вокального мистецтва, виконавської інтерпретації, а також для подальших дослідницьких розвідок, дотичних до означеної тематики, та у практичній підготовці співаків — інтерпретаторів тенорових партій в операх Дж. Пуччіні.

За темою творчого мистецького проєкту Ярослава Комарніцького «Арії для тенора в операх Джакомо Пуччіні: теоретичний та виконавський аспекти» презентовано оперну партію та дві сольні програми (три концертних апробації), які демонструють еволюцію вокального стилю Дж. Пуччіні на прикладі арій для тенора в операх композитора:

- 19 березня 2025 р. — сольний концерт (Національна музична академія України імені П. І. Чайковського, Малий зал імені академіка

О. С. Тимошенка). Програма: Дж. Пуччіні – арія Каварадоссі з опери «Тоска», арія Роберто з опери «Вілліси», Ф. Чілеа – «Плач Федеріко» з опери «Арлезіанка», С. Гулак-Артемівський – Молитва Андрія» з опери «Запорожець за Дунаєм», М. Лисенко – «Нічого, нічого» (слова М. Вороного), «Айстри» (слова О. Олеся), Ф. Надененко – «Чого являєшся мені у сні» (слова І. Франка);

- 06 червня 2025 р. — творчий мистецький проєкт на здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва (Національна музична академія України імені П. І. Чайковського, Малий зал імені академіка О. С. Тимошенка). Сольний концерт «La dolce speranza». Програма: Дж. Пуччіні – арія Роберто з опери «Вілліси», арія Де Гріє з опери «Манон Леско», арія Рудольфа з опери «Богема», арія Пінкертон з опери «Мадам Баттерфляй», арія Руджеро з опери «Ластівка», арія Калафа з опери «Турандот», частина «Credo» з «Messa di Gloria» (за участі хору «ANIMA» КНУКіМ, диригент – заслужена артистка України, доцент Наталя Кречко);

- 17 червня 2024 р. — партія Миколи в опері Ю. Мейтуса «Украдене щастя» за п'єсою Івана Франка (Оперна студія НМАУ імені П. І. Чайковського, Великий зал імені Героя України Василя Сліпака).

Аспірант творчої аспірантури Я. В. Комарніцький у повному обсязі виконав індивідуальний навчальний план щодо творчої, наукової та освітньої складових освітньо-творчої програми за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво».

Протягом навчання у творчій аспірантурі Я. В. Комарніцький опублікував за темою дослідження три статті в наукових виданнях, затверджених ДАК МОН України як фахові в галузі «Мистецтвознавство»:

1. Комарніцький Я. В. Тенорові темброобрази в операх Джакомо Пуччіні: досвід систематизації. *Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського*. Вип. 138 : *Інтерпретаційні аспекти музичної творчості* / ред.-упоряд. В. Москаленко, Т. Іванніков. Київ, 2023.

С. 126–136. DOI: <https://doi.org/10.31318/2522-4190.2023.138.294802>.

2. Комарніцький Я. Амплуа тенора в музичному театрі Джакомо Пуччіні (інтерпретаторські моделі образу Рудольфа в опері «Богема»). *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Музичне мистецтво*: наук. журнал / гол. ред. М. Поплавський. Київ, 2024. Вип. 7 (1). С. 29–43. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-7581.7.1.2024.303758>

3. Комарніцький Я. Італійська опера в історичних процесах еволюції жанру. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Мистецтвознавство*: наук. журнал / гол. ред. М. Поплавський. Київ, 2025. Вип. 52. С. 100–110. DOI: <https://doi.org/10.31866/2410-1176.52.2025.334066>

Апробація результатів наукової складової творчого мистецького проєкту відбулася на дев'яти наукових конференціях у таких доповідях:

1. Тенорові темброобрази в музичному театрі Джакомо Пуччіні (до 165-річчя від дня народження) // XIII міжнародна наукова конференція «Ювілейні та пам'ятні дати 2023 року» (Київ, 20–21 листопада 2023 р.).

2. Музичний театр Джакомо Пуччіні як мистецький феномен // Міжнародна науково-практична конференція «Музика в діалозі з сучасністю: освітні, мистецтвознавчі, культурологічні студії» (Київ, 17–18 квітня 2024 р.).

3. Тенорові арії Джакомо Пуччіні в італійській вокально-виконавській традиції // Науково-практична конференція «Національна музична інтонація: від історичних витоків до сучасності» (Київ, 19–20 квітня 2024 р.).

4. Амплуа тенора в операх Джакомо Пуччіні // IX Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні дослідження в галузі культури і мистецтва» (до 120-річчя Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого) (Київ, 24 жовтня 2024 р.).

5. Від авторського тексту – до виконавської традиції (арія Рудольфа з опери «Богема» Джакомо Пуччіні) // XIV міжнародна наукова конференція «Ювілейні і пам'ятні дати 2024 року» пам'яті М. Р. Черкашиної-Губаренко

(Київ, 28–29 листопада 2024 р.).

6. Авторські ремарки як ключ до виконавської інтерпретації (арія Роберто з опери Джакомо Пуччіні «Вілліси») // Міжнародна науково-практична конференція «Феноменологічні парадигми музичного мистецтва» пам'яті академіка О. С. Тимошенка (Київ – Ніжин, 3–4 грудня 2024 р.).

7. Опера «Плащ» Джакомо Пуччіні: змістовно-образний концепт // V Міжнародна науково-практична конференція «Музика в діалозі з сучасністю: освітні, мистецтвознавчі, культурологічні студії» (Київ, 10–11 квітня 2025 р.).

8. Виконавські моделі інтерпретації тенорових арій Джакомо Пуччіні // XII Міжнародна науково-практична конференція «Регіональні культурні, мистецькі та освітні практики» (Переяслав, 23–24 квітня 2025 р.).

9. Образ Луїджі в опері «Плащ» Джакомо Пуччіні: інтерпретаційні грані // Всеукраїнська науково-практична конференція Українського товариства аналізу музики і кафедри теорії та історії музичного виконавства «Процес музичного стилетворення: композитор та виконавець» (Київ, 25–26 квітня 2025 р.).

Опубліковані праці апробаційного характеру:

1. Музичний театр Джакомо Пуччіні як мистецький феномен. *Музика в діалозі з сучасністю: освітні, мистецтвознавчі, культурологічні студії* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 17–18 квітня 2024 р. Київ : КНУКіМ, 2024. С. 30–33.

2. Амплуа тенорових персонажів в операх Дж. Пуччіні. *Сучасні дослідження в галузі культури і мистецтва* : збірник матеріалів IX Міжнародної науково-практичної конференції, 24 жовтня 2024 р. Київ : Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого), 2024. С. 125–127.

3. Опера «Плащ» Джакомо Пуччіні: змістовно-образний концепт. *Музика в діалозі з сучасністю: освітні, мистецтвознавчі, культурологічні студії* :

матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції, 10–11 квітня 2025 р. Київ : КНУКіМ, 2025. С. 58–60.

4. Виконавська традиція в академічному співі: вокально-педагогічний та інтерпретаційний аспекти. *Вісник науки та освіти*. 2024. Вип. 5 (23). С. 1047–1060 (у співавторстві з Н. М. Кречко).

Отже, враховуючи зазначені актуальність, наукову новизну, практичну значущість і перспективність теми, вважаємо, що наукова-дослідницька і творча складові мистецького проєкту «Арії для тенора в операх Джакомо Пуччіні: теоретичний та виконавський аспекти» Ярослава Володимировича Комарніцького виконані на високому професійному рівні. Творчий мистецький проєкт Ярослава Володимировича Комарніцького відповідає вимогам МОН України і може бути рекомендованим до захисту у спеціалізованій разовій раді на присудження ступеня доктора мистецтва за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво».

Творчий керівник
народний артист України, професор
кафедри оперного співу
Національної музичної академії України
імені П. І. Чайковського

Андрій Романенко

Науковий консультант
доктор мистецтвознавства, професор,
професор кафедри історії світової музики
Національної музичної академії України
імені П. І. Чайковського

Валентина Редя